

CURTEA DE APEL CENTRU

Republica Moldova, MD 2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4

e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 409 209

www.instante.justice.md

Nr.

4-3571-11166

din

10-10-26

Dosar nr. 3a-1784/25

(2-24033879-02-3a-22052025)

Către doamna Manole Domnica
Președinte al Curții Constituționale
Str. Alexandru Lăpușneanu 28

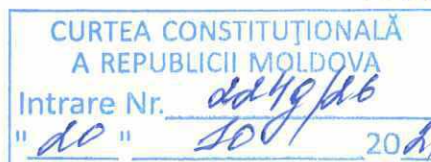
Onorată Curte, prin prezenta, Curtea de Apel Centru vă remite încheierea emisă pe marginea sesizării privind excepția de neconstituționalitate precum și sesizarea privind excepția de neconstituționalitate ridicată în cadrul procesului de contencios administrativ, dosar nr. 3a-1784/25, intentat la cererea de apel declarate de Dandara Viorel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău (sediul Râșcani) din 05 februarie 2025, pronunțată în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Dandara Viorel vs. Ministerul Educației și Cercetării privind controlul legalității actelor administrative ale ministerelor.

Anexă:

1. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în original.
2. Copia Încheierii din 01 septembrie 2026 pe 3 file.

Președintelui interimar al
Curții de Apel Centru

Mîra Ghenadie

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

Sesizare

privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituția
Republicii Moldova

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică**

1. Viorel
2. Dandara

A.2. Reprezentantă de avocat

1. Angela
2. Procopciuc

A.3. Instanța de judecată

1. Curtea de Apel Centru
 2. Judecător -raportor Angela Bostan
 4. Adresa instanței de judecată: m. Chisinau str.Teilor,4
 5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată:
Tel.: 022 -63-54-44 / e-mail: cac@justice.md
-

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

1. La 16.02.2024 Viorel Dandara a înaintat o acțiune civilă vs Ministerul Educației RM, persoană terță Consiliul r.Rîșcani, Rebeja Marina privind anularea actului administrativ individual defavorabil de încetare a raporturilor de muncă și restabilirea la locul de muncă anterior, încasarea prejudiciilor materiale legate de privarea dreptului de a munci(plăți salariale) și despăgubiri morale.

2. Prin încheierea judecătoriei Drochia sediul Central din 21.02.2024 cauza civilă nominalizată a fost strămutată la sediul instanței de judecată de la locul sediul pîrîtului. Iar prin încheierea judecătoriei Chișinău s.Rîșcani din 03.04.2024 cauza civilă a fost pusă pe rol cu indicarea datei limită de înaintare a demersurilor pînă la 25.05.2024.

3. În fondarea pretențiilor civile Dandara Viorel a invocat că Prin ordinul MEC RM nr.75p din 26.01.2024 a fost încetat de drept raporturile de muncă(de serviciu) al Șefului DÎTS Rîșcani Viorel Dandara din data revenirii în serviciu, cu numirea în funcție de șef-interimar a dnei Rebeja Marina, în temeiul art.II al.4 Legii nr.257/2003, Codului Educației, Hotărîrea Guvernului nr.146/2021 privind aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea MEC.

4.Prezentul ordin este vădit ilegal și pasibil de a fi anulat, cu restabilirea reclamantului în funcția deținută anterior, încasarea din contul pîrîtului a plăților salariale pentru toată perioada absenței forțate de la muncă, prejudiciilor morale, cheltuielilor de judecată, care vor avea loc pe parcursul judecării cauzei civile-asistența juridică și deplasările către instanța de judecată.

5.Ordinul din 26.01.2024 a parvenit prin poșta electronică c DÎTS, nefiind adus la cunoștință sub semnătură în ordinea stabilită de normele Codului muncii, explicînd dreptul de a contesta în instanța de judecată de contencios administrativ de la sediul emitentului actului în termen de 30 zile.

6. Reclamantul deținea funcția de șef a DÎTS Rîșcani în baza Deciziei Consiliului r.Rîșcani din 20.06.2003 nr.2/4 pînă la concedierea ultimului din funcție.

Prin urmare angajatorul lui Dandara Viorel este **Consiliul r.Rîșcani**, care a emis dispoziție de angajare în funcție și Fișa postului din 05.01.2021, în care sunt prevăzute drepturile, obligațiile și atribuțiile de serviciu în calitatea sa de funcționar public de conducere. DÎTS Rîșcani fiind o subdiviziune a Consiliului r.Rîșcani, cu buget separate și salarizare separate, însă, pîrîtul MEC fiind doar o instituție publică de colaborare.

7. La **29.12.2023** MEC RM a expediat o Solicitare a organelor publice locale inclusiv în Consiliul r.Rîșcani, prin care a **impus autorităților** publice locale angajatorii șefilor de DÎTS, să emită acte administrative pînă la 11.01.2024 privind constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu pe motivul că a fost adoptată **Legea nr.257 din 17.08.2023**, prin care s-a modificat **Codul Educației și conducătorii DÎTS** care au detinut mai bine de 8 ani în funcția dată, nu mai au dreptul să exercite această funcție, urmînd a fi demisionați și inițiat un concurs pentru deținerea funcției publice, iar pînă la petrecerea acestui concurs a asigura interimatul funcției de către adjunctul funcției publice date.

8.Urmare celor solicitate de autoritatea publică centrală, președintele r.Rîșcani a aprobat ordinea de zi la ședința Consiliului r.Rîșcani, în care p.11 a fost propus spre examinare proiectul de decizie privind constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu a șefului DÎTS Rîșcani.

La ședința **Consiliului r.Rîșcani din 26.01.2024**, luîndu-se cont de Avizele negative ale Comisiilor de specialitate care s-au manifestat față de ilegalitatea solicitării MEC și invocării ultimului ca o imixtiune în activitatea administrației publice locale, în raporturile de muncă dintre angajator și salariat, fapt ce încalcă prevederile legale și constitutionale, s-au abținut de la votarea proiectului de decizie propus în varianta solicitată de MEC, astfel, o decizie în acest sens nu a fost adoptată.

9.Neastepînd decizia angajatorului reclamantului în aceeași zi MEC RM a emis ordinul în cauză cu încălcări vădite ale legislației în vigoare privind procedura de încetare a raporturilor de muncă, aplicînd o lege, care **contravine prevederilor constitutionale, fapt pentru ce umează a fi ridicată excepția de neconstitutionalitate.**

10.În temeiul de drept al ordinului din 26.01.2024 sunt invocate art.II al.4 Legea nr.257 /2023 privind modificarea Codului Educației, iar în **temeiul de fapt** nu este indicată nici o circumstanță care ar duce la încetarea raporturilor de serviciu. Temeiul de drept indicat în **decizia nr.2/4 din 20.06.2003**, Consiliul r.Rîșcani l-a numit pe reclamant în funcție de șef al DÎTS Rîșcani în baza **art.49 al.1 a Legea nr.123 din 18.03.2003 privind administrația publică locală**. Pe parcursul activității în funcția numită sancțiuni disciplinare nu a avut și Acte de constatare emise de ANI în privința ultimului nu au fost emise.

11.Art.53 p.2 din Legea nr.436/2006 stabilește atribuțiile de bază ale președintelui raionului, care stabilesc că pe lângă cele indicate în al.1, în al.(2) se mai stipulează că Președintele raionului, în calitatea sa de autoritate publică executivă, poate îndeplini și alte atribuții prevăzute de legislația în vigoare sau încredințate de consiliul raional. Întrucît proiectul de decizie se referă la atribuția Consiliului local, această normă nu este aplicabilă cazului, ori, actul ce urmează a fi pus în discuție și aprobare ține de competența Consiliului local.

12.Legea nr.257 /2023 prin care a fost modificat **art.48 din Codul Educației**, în vigoare din 01.09.2023, a introdus în norma dată prevederea că conducătorul organului local de specialitate – cum este DÎTS Rîșcani- este desemnat prin concurs organizat în baza Regulamentului aprobat de MEC pe termen de 4 ani, prin decizia administrației publice locale de niv.2, nefiind posibil ca una și aceeași persoană să dețină această funcție mai mult de 8 ani .

13. Prezentele restricții sunt impuse doar pentru persoanele noi angajate din data intrării în vigoare a Legii din 01.09.2023, deci, nu pot fi aplicabile cazului lui Dandara Viorel, deoarece se încalcă principiul **neretroactivității legii civile**, prevăzut de **art.4,7 din Cod Civil**, care stabilesc că

Articolul 4. Legislația civilă

(3) *Legislația civilă se interpretează și se aplică în concordanță cu Constituția Republicii Moldova, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.*

Articolul 7. Acțiunea în timp a legii civile

(1) *Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior.*

De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

(2) *Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare.*

(4) *În cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.*

14. Raporturile de muncă(de serviciu) dintre Consiliul r.Rîșcani și șeful DÎTS Rîșcani, chiar și în lipsa contractului individul de muncă, prelungesc să domine și după modificarea **art.48 Codul Educației**, care impun restricții de activitate doar prin concurs pe 4 ani și nu mai mult de 8 ani consecutivi în funcția dată. Prezenta normă vine în contradicție cu **art.54 din Constituție (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți)** care stabilește

(1) **În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.**

(2) *Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.*

(3) *Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.*

(4) *Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.*

15. Astfel, impunerea restricțiilor de concurs și termen de 4 (8 ani) **diminuiază dreptul la muncă** a lui Dandara Viorel, ce reprezintă un drept fundamental prevăzut de **art.43 din Constituția RMoldova**, vine în contradicție cu **art.22 privind neretroactivitatea legii civile**, **art.7 CEDO**, care se referă nu doar la raporturile penale dar și civile.

15-A.Reieșind din cerințele **art.61 Codul Educației** raporturile de serviciu încetează în circumstanțe ce nu depend de voința părților(*deces, hotărîre sau sentință judecătorească, pensionare, reorganizare, lichidare, expirarea termenului funcției pentru care a fost ales*), sau demisie, destituire sau eliberare din funcție (art.art.63-64). **Nici un circumstanță din cele specificate în prezenta normă nu este în cazul lui Dandara Viorel.**

Deci, pîrîtul care **nu este angajator, nici nu este în drept să înceteze** raporturile de serviciu, doar în temeiul **art.48 al.4 Codul Educației**, precum că șeful DÎTS Rîșcani are mai bine de 8 ani consecutivi și a fost angajat în funcție fără concurs, ori, această prescriere nu era în vigoare la data numirii sale în muncă.

16. **Art.766 Codul educației** mai stabilește că dispozițiile prezentei legi se completează cu **prevederile legislației muncii** și reclementările de drept comun civile, administrative, dacă nu contravin legislației speciale privind activitatea funcționarilor publici.

Astfel, **art.61-65 din Legea nr.158/2008** funcționarul public și statutul funcționarului public la fel stabilește **condițiile de încetare a raporturilor** de serviciu la fel ca și Codul Educației și la fel nu se întrunește nici una cazului lui Dandara Viorel.

17.**Art.42 al.3 din legea nr.158/2008** indicat în proiectul de decizie prevede garanțiile sociale -ca consecințe în cazul intervenirii situațiilor menționate în normele indicate mai sus **art.art.61-65 aceeași lege**, dar nu este temei de încetare a raporturilor de serviciu.

(3) *În cazul pensionării anticipate ori obținerii dreptului la pensie pentru limită de vîrstă sau în cazul încetării raporturilor de serviciu, funcționarul public, la cererea lui scrisă, depusă pînă la data survenirii situațiilor menționate, beneficiază, ...*

Aceleași prevederi sunt reglementate și în **art.81 Codul Muncii**, desi se referă la încetarea raporturilor de muncă în baza contractului individual de muncă, care este lipsă în cazul lui Dandara Viorel.

18.**Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare** în sectorul bugetar are ca obiect de reglementare stabilirea unui sistem unitar de salarizare în sectorul bugetar și reprezintă un cadru general ce cuprinde principiile, regulile și procedurile de stabilire a drepturilor salariale în raport cu ierarhia funcțiilor din sectorul bugetar și nu se referă la temeiurile de încetare a raporturilor de muncă.

De menționat și faptul că desi modif.din **al.4 art. 48 Codul Educației** stabilesc niște **restricții pentru funcționarii publici cu efect pe viitor** pentru ocuparea funcției vacante, totuși în **art.61 din acelaș Cod** nu sunt executate nici o modificare privind un temei în plus de încetare a raporturilor de serviciu ca și în **art. art.61-65 din Legea nr.158/2008** funcționarul public și statutul funcționarului public, care se consideră o lege specială.

19. Legea nr.100 cu privire la actele normative nr. 100 din 22.12.2017, art.7 al.3) stabilește că *Normele juridice speciale sînt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.*

Astfel, făcînd o concurență dintre al.4 art.48 Codul Educației care conține norme generale privind unele condiții de numire în funcție a conducătorului organului local de specialitate în domeniul învățămîntului, **normele speciale privind condițiile de încetare a raporturilor de service** sunt indicate în art.61-64 din acelaș cod și art.61-65 din Legea nr.158/2008, care nu condiționează și nu restricționează dreptul funcționarului public - Dandara Viorel de a continua raporturile de serviciu.

Ori, aceste norme nu sunt modificate prin Legea nr.257 din 18.08.2023, în vigoare din 01.09.2023, și nu pot restricționa drepturile la muncă ale funcționarului public .

20. Cît privește Art.II. din Legea nr.257 din 18.08.2023 privind punerea în aplicare a modificărilor noi intervenite ale al.4 art.48 din Codul Educației— prin care se stipulează că

(2) *Raporturile de serviciu ale conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățămîntului de la a căror numire în funcție au trecut mai mult de 4 ani, ale celor care nu au fost numiți prin concurs, precum și ale conducătorilor care au fost numiți pe perioadă nedeterminată încetează de drept la data expirării termenului de 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.*

Se pretinde că această normă vine în contradicție cu **normele constitutionale** menționate mai sus și normele CEDO, deci nu pot fi aplicabile în acest caz, urmînd a fi aplicată direct Constituția și normele CEDO, reșeind din **art.4 Constituției RM** (Drepturile și libertățile omului)-

(1) *Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.*

(2) **Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.**

21. Mai mult decît atît, în caz de litigiu Dandara Viorel este în drept să ridice **excepția de neconstitutionalitate** a Art.II al.2-4 din Legea nr.257 din 18.08.2023, ori, aceste norme încalcă principiul de autoritatea independentă a administrației publice locale stipulate în art.3 din Legea nr.436/2006, care stabilesc -principiile de bază ale administrației publice locale ce se întemeiază **beneficiază de autonomie decizională**, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitîndu-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

La fel art.7 din Legea nr.436/2006 mai stabilește că în realizarea competențelor lor, autoritățile administrației publice locale **dispun de autonomie, consfințită și garantată prin Constituția Republicii Moldova, Carta Europeană a Autonomiei Locale** și prin alte tratate la care Republica Moldova este parte.

22.Norme de referință - **al.2-4 art.II** din Legea nr.257 din 18.08.2023 nu numai că sunt neconstituționale, dar și încalcă puterea decizională și principiul autonomiei autorităților publice locale, stipulate în **art.109** din Constituția RMoldova, care stabilesc că

(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

23.Ori, norma **indicată supra** impune APL să emită acte administrative individuale cu caracter defavorabil, **contrar voinței sale** (dreptul la vot), dar și indică cum să organizeze activitatea funcționarilor publici locali, cărora li se încalcă **drepturile fundamentale ale omului** stabilite de CEDO și de Constituția RM- legea fundamentală în statul nostru suveran.

Este atât de neclară al.2-4 art.II din Legea nr.257 din 18.08.2023, dar și **contradictorie cu al.6 din aceeași lege**, care stipulează că *în termen de cel mult 6 luni de la data încetării de drept a raporturilor de serviciu autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea vor organiza concursuri pentru ocuparea funcției de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului și vor numi în funcție persoanele care au promovat și câștigat concursul, conform art.48 alin.(4) din Codul educației nr.152/2014.*

24.Această normă nu **numai că încalcă drepturile fundamentale** ale omului, dar impun la cheltuieli suplimentare puse pe seama autorităților publice locale de executarea a concursului, salarizarea membrilor, alte cheluieli neacoperite și nefiind necesare, atîta timp cît organizarea unor testări privind aptitudinile funcționarilor publici, competența și profesionalismul poate fi de stat și fără întreruperea raporturilor de muncă(de serviciu).

25.În altă ordine de idei, **al.7 al.2-4 art.II** din Legea nr.257 din 18.08.2023, stabilește că *în perioada de până la numirea prin concurs a conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, în calitate de conducător interimar al organului local de specialitate în domeniul învățământului poate fi și persoana ale cărei raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin.(2),*

Astfel, proiectul de **decizie nr.01/0 din 26 ianuarie 2024** corect nu a trecut voința Consiliului de a fi aprobat, ori comisiile de specialitate au dat avize negative, indicind că demersul MEC este o **imixtiune în** activitatea decizională a Consiliului local.

26.La fel în **ordinul nr.53-p din 22.01.2024** privind stabilirea interimatului pe o altă persoană Marina Rebeja intră în **contradicție** cu prevederile al.7, care **nu interzice ca Dandara Viorel** să continue activitatea de muncă pînă la desfășurarea concursului, **întru prevenirea eventualelor prejudicii materiale și morale ale existentei unui litigiu civil** cu invocarea excepției de neconstituționalitate ale legii, urmare căror administrația publică locală în calitate sa de emitent al actului administrativ individual defavorabil va fi **obligat să achite despăgubiri materiale și morale în proporții deosebit de mari.**

27. Prin **Decizia nr.178 din 12 decembrie 2023**, Curtea Constituțională a declarat inadmisibile sesizările depuse de dnii Gaik Vartanean, Vlad Batrîncea, Adrian Lebedinschi și Grigore Novac, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, și de Consiliul raional Glodeni referitoare la verificarea constituționalității **art.48 alin. (4) din Codul educației** și a articolului II alineatele (2) – (9) din **Legea nr. 257 din 17 august 2023**, sub aspectul de procedura deliberării actului legislativ, introdus printr-un amendament înaintat de un deputat la proiectul de lege inițiat de Guvern și votat în prima lectură de Parlament la 11 mai 2023, a introdus norme noi, care nu au fost supuse consultărilor publice și avizărilor, așa cum prevede Regulamentul Parlamentului, adică, referitoare la pretinsa încălcare a procedurii legislative, contrar articolelor 54, 74 alin. (1), 109 și 111 din Constituție, sub aspect procedural -la adoptarea ei Parlamentul a afectat un element esențial al procesului de legiferare, care rezultă expres din Constituție sau care poate fi dedus clar dintr-un principiu constituțional - articolul 74 alin. (1) din Constituție (a se vedea *HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, §§ 54, 63-68*; *HCC nr. 21 din 27 iulie 2021, § 23*, *HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, §§ 31,32*).

28.Art.II alin. (4) din Legea nr.257 din 17 august 2023 i-au oferit Ministrului Educației competența de a constata, printr-un ordin, încetarea de drept a raporturilor de serviciu cu conducătorii organelor locale de specialitate în domeniul învățământului vizați de prevederile contestate. Alineatul (7) din același articol i-a acordat ministrului respectiv competența de a desemna interimatele funcțiilor de conducători ai organelor locale de specialitate în domeniul învățământului.

29. Contrar **art.109 din Constituție**, este relevantă jurisprudența anterioară a Curții, în special **Hotărârea nr. 2 din 28 ianuarie 2014**, în care a menționat la § 107 că, potrivit articolului 4 alin. (6) din **Carta Europeană a Autonomiei Locale**, autoritățile administrației publice locale trebuie să fie consultate, pe cât e posibil, în timp util și în mod adecvat, în cursul procesului de planificare și de **luare a deciziilor pentru toate chestiunile care le privesc în mod direct**.

Chiar în Decizia nr. 178 din 12 decembrie 2023, la § 33, Curtea a reținut că, în jurisprudența sa, interpretând **principiul autonomiei locale**, a stabilit că orice modificare a legislației referitoare la funcționarea sistemului finanțelor publice locale va fi consultată în mod obligatoriu cu structurile reprezentative ale autorităților publice locale.

30. Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinseci, prevederile art. II din Legea nr. 257 din 17 august 2023, în special alineatele (4) și (7), **contravin principiului autonomiei locale** garantat de **art.109 și 111 din Constituție**. Sub acest aspect, importanța respectării principiului **descentralizării administrative**, care le acordă autorităților publice locale de nivelul al doilea dreptul să-și rezolve problemele de personal din cadrul serviciilor descentralizate, cum sunt și direcțiile de învățământ. Potrivit prevederilor constituționale în Republica Moldova funcționează un sistem al administrației **publice descentralizat**, care implică competențe proprii și competențe delegate. Competențele atribuite autorităților administrației publice locale trebuie să fie depline și exclusive.

31. Acest fapt se garantează prin **autonomia organizatorică**, decizională și financiară a autorităților publice locale respective. Prin urmare, este **inadmisibil amestecul autorității centrale** în organizarea și funcționarea unui serviciu public descentralizat. În caz contrar, are loc procesul invers de centralizare și, în consecință, de **încălcare a principiilor constituționale de organizare și funcționare** a sistemului administrației publice (art. 109 din Constituția RM).

32. Cele menționate sunt confirmate și de art. 4 alin. (2) lit. g1) din **Legea nr. 435/2006** privind descentralizarea administrativă, potrivit căruia întreținerea școlilor primare și școlilor primare-grădinițe, gimnaziilor și liceelor, instituțiilor de învățământ secundar profesional, școlilor-internat și gimnaziilor internat cu regim special, altor instituții din domeniul învățământului care deservește populația raionului respectiv, precum și activitatea metodică, alte activități din domeniu – reprezintă un domeniu propriu de activitate al autorităților publice locale de nivelul al doilea.

33. Apărarea pretinde că prevederile aplicate **nu corespund prevederilor constituționale** și internaționale privind organizarea și funcționarea administrației publice locale, ar putea fi interpretate și ca o **încercare de a „suspenda temporar” prin lege organică** competențele constituționale ale autorităților publice locale de nivelul al doilea în domeniul educației, care este un serviciu descentralizat.

Rezumând cele menționate supra, consider că normele aplicabile cazului V.Dandara fac incidente **articolele 1 alin. (3), 23, 74, 109 și 111 din Constituție**, fapt care justifică înaintarea unei Sesizări în fața instanței judecătorești, ridicând excepția de neconstituționalitate a normelor aplicabile cazului V.Dandara, și examinarea lor în fond.

34. Actul administrativ contestat a fost semnat de o persoană neîmputernicită, sau necorespunzătoare, ori, reieșind din legea materială la care se face trimitere, doar Ministrul poate dispune emiterea și semnarea ordinului de încetare a raporturilor de serviciu (de muncă), la **caz ordinul dat este semnat de jurista Ana Berghi, care nu este împuternicită să emită asemenea acte.**

Actul emis **contravine chiar legii** la care se face referință - al. 7 al. 2-4 art. II din **Legea nr. 257 din 18.08.2023**, care stabilește că *în perioada de până la numirea prin concurs a conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, în calitate de conducător interimar al organului local de specialitate în domeniul învățământului poate fi și persoana ale cărei raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin. (2),*

35. Contrar acestor prevederi, pîrîtul emite un ordin nr. 53p din 22.01.2024 prin care o numește în funcție de interimar al șefului DÎTS Rîșcani dna Marina Rebeja, cînd reclamantul V.Dandara încă este în funcție, indicînd în ordinal p. 3 al ordinului din 26.01.2024 transmiterea **Marina Rebeja** activelor și pasivelor instituției publice reprezentate, intră în contradicție cu prevederile al. 7, care **nu interzice ca Dandara Viorel să continue activitatea de muncă pînă la desfășurarea concursului.**

36. Observăm, că în ziua de 22.01.2024 reclamantul încă deținea funcția de șef al DÎTS Râșcani, nefiind concediat, demisionat sau încetate în alt mod raporturile de muncă, însă prin ordinul nr.53-p din 22.01.2024 dna Marina Rebeja deja este numită interimatul al aceleiași funcții deținute de V.Dandara, fapt inadmisibil de lege.

De menționat, că prin Dispoziția președintelui r.Râșcani din 23.01.2024 privind acordarea concediului anual de odihnă lui V.Dandara, dna Rebeja Marina deja este numită interimar al funcției deținute de reclamant. Fapt pentru ce acest ordin la fel este lovit de nulitate absolută și urmează a fi anulat prin hotărâre judecătorească- o altă pretenție conexă la prezentul litigiu.

37. Cu efect discriminatoriu pîrîtul procedează și aplică legea în alte cazuri similar cu aceleași condiții, dar numind interimatul funcției pe aceleași persoane, care dețin funcția și în privința cărora au încetat raporturile de muncă, spre exemplu cum s-a procedat prin ordinul nr.51-p din 22.01.2024 șeful DÎTS Drochia Ion Recean a fost încetat raportul de serviciu, dar și numit interimar al aceleiași funcții pînă la concurs.

Deci, prin actul contestat au fost încălcate cerințele art.137 Cod Administrativ și art.6, 14 CEDO, care interzic tratamentul diferențiat a persoanelor fizice sau juridice, care au acționat în aceleași împrejurări la propunerea de ofertă cu aceleași caracteristici și indici, sau cu aceleași erori, dar care au fost tratate în mod diferențiat, exercitînd dreptul său discreționar atribuit.

38. Astfel, prin ordinul din 26.01.2024, care este obiectul prezentei acțiuni civile, autoritatea publică nu a acționat cu bună-credință, a încălcat principiul dreptului discreționar adică aceeași stare de fapt identică, dar tratată în mod diferit, nu motivate sufficient de ce în cazul lui V.Dandara spre deosebire de alte cazuri interimatul îndeplinește aceeași persoană concediată, fapt ce a fost tratat diferențiat și discriminatoriu.

Un act administrativ emis cu încălcarea principiului proportionalității (discriminării), duce la **nulitatea absolută totală** sau parțială, reieșind din cerințele art.14, 6 Convenției Europene, la care Moldova este parte.

39. Prin Avizul din 16 ianuarie 2020 al Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, „(...) Consiliul concluzionează că în lipsa unei justificări obiective și rezonabile, situația creată de legiuitor din Legea privind Legea funcționarului public și de demnitate publică, constituie discriminare directă în câmpul muncii a funcționarilor publici ...”.

Autoritățile publice trebuie să trateze în mod egal persoanele aflate în **situații similare. Orice diferență de tratament trebuie** justificată în mod obiectiv, nu să își întemeieze **hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de aceasta** și pe probele cercetate în cadrul procedurii administrative, la care reclamantul nu a avut parte și asura căreia nici nu a fost informat.

40. Orice deviere de la prevederile enunțate depășește limita de competență a organului de control și plasează Actul administrativ contestat în afara cadrului legal, prin desfășurarea ilegală a procedurii administrative, care contravine grav normelor imperative ale Codului Administrativ.

De menționat că autoritatea publică –angajator– avea obligația de a se expune și asupra formei și modului de **adoptare a unor decizii**, având în vedere că legislația prevede expres condițiile și termenii **emiterii unui act administrativ**.

41. Pîrîtul era obligat prin lege să își exercite discreția fără erori discreționare, iar instanța constată o eroare discreționară admisă de pîrît exprimată prin **omisiunea de a lua în considerație toate faptele relevante**, fiind neglijate probele reclamantului și a probatoriului care urma a fi verificat, în mod obligatoriu de către organul administrativ.

Încălcările principiilor după care era necesar să se ghideze în activitatea sa o administrație publică modernă, identificate prin Codul european al bunei conduite administrative și cele identificate și care privesc, de fapt, conduita profesională a funcționarilor publici și a personalului contractual din administrația publică- insoectorii fiscali- **au admis abuzuri, depășiri de competență, astfel**, legalitatea; prioritatea interesului public, în exercitarea funcției deținute; nediscriminarea de către autoritățile și instituțiile publice; proporționalitatea; imparțialitatea și independența; lipsa abuzului de putere; obiectivitatea; corectitudinea și buna-credință în exercitarea activității de administrație publică; așteptări legitime, consecvență și avizare; profesionalism și integritate morală.

42. Acțiunea administrativă se bazează pe o decizie discreționară cuvenită, concluzie ce se desprinde, în special, din prevederile **art.137 alin. (1) Cod Administrativ**, potrivit căruia autoritățile publice „**trebuie**” să **acționeze cu bună-credință** în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. **Pîrîtul era obligat prin lege să își exercite discreția fără erori discreționare**, iar instanța constată o eroare discreționară admisă de pîrît exprimată prin **omisiunea de a lua în considerație toate faptele relevante**, fiind neglijate probele reclamantului și a probatoriului, care urma a fi verificat, în mod obligatoriu de către organul administrativ.

43. Încălcările principiilor după care era necesar să se ghideze în activitatea sa o administrație publică modernă, identificate prin Codul european al bunei conduite administrative și cele identificate și care privesc, de fapt, conduita profesională a funcționarilor publici și a personalului contractual din administrația publică- insoectorii fiscali- **au admis abuzuri, depășiri de competență, astfel**, legalitatea; prioritatea interesului public, în exercitarea funcției deținute; nediscriminarea de către autoritățile și instituțiile publice; proporționalitatea; imparțialitatea și independența; lipsa abuzului de putere; obiectivitatea; corectitudinea și buna-credință în exercitarea activității de administrație publică; așteptări legitime, consecvență și avizare; profesionalism și integritate morală.

44. Aceeași obligație a angajatorului se impune și prin **Convenția nr.158 din 22 iunie 1982 cu privire la încetarea raporturilor de muncă din inițiativa patronului**, adoptată la Adunarea generală a organizației Internaționale a Muncii, ratificată prin Hotărârea parlamentului nr.994 din 15.10.1996, după cum urmează-

Articolul 1 „*Reprezentanții lucrătorilor din întreprinderi trebuie să beneficieze de o protecție eficientă împotriva oricăror măsuri care i-ar putea prejudicia, inclusiv desfacerea contractului de muncă, și care ar avea drept cauză calitatea sau activitățile lor de reprezentanți ai lucrătorilor, apartenența sindicală sau participarea la activități sindicale, în măsura în care acționează potrivit legilor, convențiilor colective sau altor aranjamente convenționale în vigoare*”.

Articolul 2

„1. În întreprinderi trebuie să se acorde înlesniri reprezentanților lucrătorilor, pentru a putea să-și îndeplinească repede și eficient funcțiile lor.

2. Din acest punct de vedere, trebuie să se țină seama de caracteristicile sistemului de relații profesionale aplicate în țara respectivă, precum și de nevoile, importanța și posibilitățile întreprinderii interesate.

45. Convenției **Organizației Internaționale a Muncii privind protecția reprezentanților lucrătorilor în întreprinderi și înlesnirile ce se acordă acestora nr.135 din 23 iunie 1971**, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr.593 din 26 septembrie 1995, mai stabilesc,

Articolul 14

„1. În cazul în care patronul intenționează să înceteze, din motive economice, tehnologice, de structură sau alte motive similare, el va notifica, în conformitate cu legislația și practica națională, autoritățile competente, cât de repede posibil, furnizând informație relevantă, inclusiv un raport o expunere în scris a motivelor încetării, numărul și categoria de lucrători care ar putea fi afectați, precum și la durata în care încetarea va avea loc.

3. Patronul va notifica autoritățile competente încetarea vizată în paragraful 1 al prezentului articol, cu o durată minimă de timp înainte de a avea loc încetarea, această durată fiind specificat de legile și reglementările naționale.”

46. Prin dispoziția președintelui r.Rășcani nr.02IS din 23.01.2024 Viorel Dandara s-a aflat în concediul anual de odihnă din 23.01.2024-16.02.2024. Contrar cerințelor **art.86 al.4 Codului Muncii** V.Dandara a fost demisionat din funcție (concediat) în timpul aflării în **concediului anual de muncă**.

(2) *Nu se admite concedierea salariatului în perioada aflării lui în concediu medical, în concediu de odihnă anual, în concediu de studii, în concediu de maternitate, în concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani, în concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 4 ani, în perioada îndeplinirii obligațiilor de stat sau obștești, precum și în perioada detașării, cu excepția cazurilor de lichidare a unității.*

La fel, potrivit **art.87 Codul Muncii**(Interzicerea concedierii fără acordul organului sindical)(1) *Concedierea salariaților membri de sindicat se admite cu consultarea prealabilă a organului (organizatorului) sindical din unitate.*

De menționat că reclamantul Viorel Dandara este membru al organizației sindicale primare și pînă la încetarea raporturilor de muncă(concediere) urma în mod obligatoriu de a solicita avizul consultativ al organizației sindicale, care este lipsă în cazul dat.

C. Obiectul sesizării³

1. Prezenta sesizare are drept obiect de examinare

Art.II. al.2-7 din Legea nr.257 din 18.08.2023 privind punerea în aplicare a modificărilor noi intervenite ale **al.4 art.48 din Codul Educației**– prin care se stipulează că

(2) Raporturile de serviciu ale **conducătorilor organelor locale de specialitate** în domeniul învățământului de la a căror numire în funcție au trecut mai mult de 4 ani, ale celor care nu au fost numiți prin concurs, precum și ale conducătorilor care au fost numiți pe perioadă nedeterminată **încetează de drept la data expirării termenului de 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.**

(3) Constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu conform alin.(2) se face prin act administrativ al autorităților cu competențe legale de numire în funcție, care se emite în termen de cel mult o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi și este adus la cunoștința persoanelor respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

(4) În cazul neemiterii, de către autoritățile cu competențe legale de numire în funcție, a actului administrativ în termenul prevăzut la alin.(3), **constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu conform alin.(2) se face prin act administrativ emis de ministrul educației și cercetării, care se aduce la cunoștința persoanelor respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.**

(5) Prevederile alin.(2)–(4) se aplică în mod corespunzător în cazul în care funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului este exercitată prin asigurarea interimatului sau este exercitată temporar de către adjunctul titularului funcției publice în cauză.

(7) În perioada de până la numirea prin concurs a conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, conducerea organelor locale de specialitate în domeniul învățământului este exercitată de către conducătorii interimari desemnați de Ministerul Educației și Cercetării. În calitate de conducător interimar al organului local de specialitate în domeniul învățământului poate fi și persoana ale cărei raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin.(2), inclusiv dacă aceasta a deținut funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani.

(8) Persoanele ale căror raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin.(2) și care au deținut funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani pot participa la concursul pentru ocuparea funcției de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului pentru încă cel mult un mandat de 4 ani.

(9) În termen de 35 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Ministerul Educației și Cercetării va aproba regulamentul prevăzut la art.48 alin.(4) din Codul educației nr.152/2014.

2. Prevederile normative supuse controlului de neconstituționalitate:

Art.II. al.2-7 din Legea nr.257 din 18.08.2023 privind punerea în aplicare a modificărilor **al.4 art.48 din Codul Educației**

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

1. Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

2. Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

3. Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova **sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.**

4. Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

5. Articolul 39 Dreptul la administrare

(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.

6. Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămînal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

7. **Articolul 48 Familia**

(1) Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și **are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.**

8. **Articolul 54**

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

9. **Articolul 109 Principiile de bază ale administrării publice locale**

(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe **principiile autonomiei locale**, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

1. Avînd în vedere că în jurespundența sa Curtea Constituțională a reținut că excepția de neconstituționalitate trebuie să cuprindă trei elemente obligatorii: **textul contestat din punctul de vedere al constituționalității (prevederea legală), textul de referință pretins a fi încălcat (prevederea constituțională) și motivarea de către autorul excepției a relației de contrarietate dintre cele două texte, adică motivarea neconstituționalității textului criticat.**

Sesizarea înaintată în cazul modificării normei, duce la soluționarea problemei de drept care face obiectul controlului de constituționalitate, singura condiție pe care o verifică instanța constituțională este cea privind aplicabilitatea normei contestate în litigiul din fața instanței *a quo* (a se vedea, în acest sens, HCC nr.25 din 11 noiembrie 2018, §34-36)- este RESPECTATĂ.

Conducîndu-ne de jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova care a statuat constant că orice diferență de tratament nu implică în mod automat o încălcare a **art.16 din Constituție**, pentru stabilirea ei trebuie să se constate faptul că persoanele aflate în situații similare sau comparabile beneficiază de tratament preferențial și că această distincție este discriminatorie (*ne conducem de Hotărîrea nr.3 din 18.01.2019 privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr..1585 din 27.02.1998*). Încălcarea prin cumul a Articolelor 16, 48, 49, **51** din Constituție față de invalizii, care practică avocatura, la fel ca și invalizii-neangajați, dar care au nevoie în egală măsură de tratament de recuperare a sănătății, dar la întreținere și educație copii.

2. **Articolul 54 alin.2 din Constituția Republicii Moldova** prevede că drepturile și libertățile fundamentale ale omului pot fi supuse limitărilor și constrîngerile decît dacă sînt prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

De asemenea, restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății. Urmînd logica prevederilor constituționale enunțate mai sus, un tratament diferențiat este discriminatoriu dacă nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă, adică, dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

Statul dispune de o anumită marjă de apreciere pentru a justifica un tratament diferit aplicat persoanelor aflate în situații analoge. Însă, domeniul de aplicare al marjei de apreciere variază în funcție de circumstanțe și de context.

3. Normele legii invocate ca neconstitutionale contravin prevederilor **Articolul 14 CEDO privind** Interzicerea discriminării, dar și prevederilor constituționale relevante – **articolul 16 Constituției Republicii Moldova**, care garantează tuturor drepturi și libertăți egale, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, **avere sau de origine socială** și art.47-48 din Constituție, ce prevede, de asemenea, protecția de către stat a familiei, care se întemeiază pe octotirea familiei din partea statului și a societății.

4. Normele aplicabile speței contravin **Art.53 p.2 din Legea nr.436/2006** stabilește atribuțiile de bază ale președintelui raionului, care stabilesc că pe lângă cele indicate în al.1, în al.(2) se mai stipulează că Președintele raionului, în calitatea sa de autoritate publică executivă, poate îndeplini și alte atribuții prevăzute de legislația în vigoare sau încredințate de consiliul raional.

Întrucit raportul de muncă dintre reclamant și Consiliul local nu poate fi reglementat decât în baza normelor care se atribuie la acets raport, normele invocate neconstitutionale nici nu poate fi aplicabile cazului, ori, actul ce urmează a fi pus în discuție și aprobare tine de competența Consiliului local, dar și din motiv că se încalcă **principiul neretroactivității legii civile**, prevăzut de art.4,7 din Cod Civil, art.22 din Constituția RM, dar și art.7 CEDO, în sensul căruia destituirea din funcție poate fi privată ca o pedeapsă (sanctiune) fără vinovăție.

Impunerea restricțiilor de concurs și termen de 4 (8 ani) pentru reclamant diminuează dreptul la muncă a lui Dandara Viorel, ce reprezintă un drept fundamental prevăzut de **art.43 din Constituția RMoldova**, dar vine în contradicție cu **art.22 privind neretroactivitatea legii**, **art.7 CEDO**, care se referă nu doar la raporturile penale dar și civile, această prescriere nu era în vigoare la data numirii sale în muncă.

5. Legea nr.257 din 18.08.2023, în vigoare din 01.09.2023, și din 01.01.2024 restricționează drepturile la muncă ale funcționarului public Dandara Viorel, care sunt garantate prin **art.43 din Constituția RMoldova**.

După cum a explicat în hotărârile sale anterioare Curtea Constituțională, Art.16 din Constituție intră în acțiune atunci când situația la care se referă dezavantajul implică una din condițiile de exercitare a unui drept garantat, sau dacă măsurile criticate vizează exercitarea unui drept garantat.

Pentru ca Art.16 să fie operabil, este suficient ca situația reglementată de normele contestate să intre în domeniul de aplicare al uneia sau mai multor dispoziții ale Constituției, care garantează drepturi fundamentale. Respectiv, Articolele 43 din Constituție prevede protecția de către stat a salariatului în condiții echitabile.

Art.16 combinat cu Articolele 43 din Constituție este aplicabil și atunci când Statul decide să instituie un sistem de facilități în domeniul muncii prin impunerea organismelor sale publice centrale superior oranelor publice locale, care au calitatea de angajator, spre a numi în funcții persoanele dorite de Stat, dar nu de organele locale, prin ce admite un amestec în treburile interne locale.

6. Art. II al. 2-4 din Legea nr. 257 din 18.08.2023 încalcă principiul de autoritatea independentă a administrației publice locale stipulate în art. 3 din Legea nr. 436/2006, care stabilesc -principiile de bază ale administrației publice locale ce se întemeiază beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat.

Art. 7 din Legea nr. 436/2006 mai stabilește că în realizarea competențelor lor, autoritățile administrației publice locale **dispun de autonomie, consfințită și garantată prin Constituția Republicii Moldova, Carta Europeană a Autonomiei Locale și prin alte tratate la care Republica Moldova este parte.**

Normele de referință - al. 2-7 art. II din Legea nr. 257 din 18.08.2023 nu numai că sunt neconstituționale, dar și încalcă puterea decizională și principiul autonomiei autorităților publice locale, stipulate în art. 109 din Constituția RMoldova, care stabilesc că

(1) *Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.*

(2) *Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.*

Ori, norma indicată supra impune APL să emită acte administrative individuale cu caracter defavorabil, **contrar voinței sale** (dreptul la vot), dar și indică cum să organizeze activitatea funcționarilor publici locali, cărora li se încalcă **drepturile fundamentale ale omului** stabilite de CEDO și de Constituția RM- legea fundamentală în statul nostru suveran.

Este atât de neclară al. 2-4 art. II din Legea nr. 257 din 18.08.2023, dar și contradictorie cu al. 6 din aceeași lege, care stipulează că *în termen de cel mult 6 luni de la data încetării de drept a raporturilor de serviciu autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea vor organiza concursuri pentru ocuparea funcției de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului și vor numi în funcție persoanele care au promovat și câștigat concursul, conform art. 48 alin. (4) din Codul educației nr. 152/2014.*

7. Această normă nu numai că încalcă drepturile fundamentale ale omului, dar impugn la cheltuieli suplimentare puse pe seama autorităților publice locale de executarea a concursului, salarizarea membrilor, alte cheluieli neacoperite și nefiind necesare, atâta timp cât organizarea unor testări privind aptitudinile funcționarilor publici, competența și profesionalismul poate fi de stat și fără întreruperea raporturilor de muncă (de serviciu).

În altă ordine de idei al. 7 al. 2-4 art. II din Legea nr. 257 din 18.08.2023, stabilește că *în perioada de până la numirea prin concurs a conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, în calitate de **conducător interimar al organului local de specialitate în domeniul învățământului poate fi și persoana ale cărei raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin. (2)**, astfel, încalcă voința Consiliului de a fi aprobat, demersul MEC este o imixtiune în activitatea decizională a Consiliului local.*

8. Contrar **art.109 din Constituție**, este relevantă jurisprudența anterioară a Curții, în special **Hotărârea nr. 2 din 28 ianuarie 2014**, în care a menționat la § 107 că, potrivit articolului 4 alin. (6) din **Carta Europeană a Autonomiei Locale**, autoritățile administrației publice locale trebuie să fie consultate, pe cât e posibil, în timp util și în mod adecvat, în cursul procesului de planificare și de **luare a deciziilor pentru toate chestiunile care le privesc în mod direct**.

Chiar în **Decizia nr. 178 din 12 decembrie 2023**, la § 33, **Curtea a reținut că, în jurisprudența sa, interpretând principiul autonomiei locale**, a stabilit că orice modificare a legislației referitoare la funcționarea sistemului finanțelor publice locale va fi consultată în mod obligatoriu cu structurile reprezentative ale autorităților publice locale.

Cu privire la criticile de neconstituționalitate intrinseci, prevederile art. II din **Legea nr. 257 din 17 august 2023**, în special alineatele (4) și (7), **contravin principiului autonomiei locale** garantat de **art.109 și 111 din Constituție**. Sub acest aspect, importanța respectării principiului **descentralizării administrative**, care le acordă autorităților publice locale de nivelul al doilea dreptul să-și rezolve problemele de personal din cadrul serviciilor descentralizate, cum sunt și direcțiile de învățământ.

Potrivit prevederilor constituționale în Republica Moldova funcționează un sistem al administrației **publice descentralizat**, care implică competențe proprii și competențe delegate. Competențele atribuite autorităților administrației publice locale trebuie să fie depline și exclusive.

Acest fapt se garantează prin **autonomia organizatorică**, decizională și financiară a autorităților publice locale respective. Prin urmare, este **inadmisibil amestecul autorității centrale** în organizarea și funcționarea unui serviciu public descentralizat.

În caz contrar, are loc procesul invers de centralizare și, în consecință, de **încălcare a principiilor constituționale de organizare și funcționare** a sistemului administrației publice (art. 109 din Constituția RM).

Cele menționate sunt confirmate și de **art.4 alin. (2) lit. g1) din Legea nr. 435/2006** privind descentralizarea administrativă, potrivit căruia întreținerea școlilor primare și școlilor primare-grădinițe, gimnaziilor și liceelor, instituțiilor de învățământ secundar profesional, școlilor-internat și gimnaziilor internat cu regim special, altor instituții din domeniul învățământului care deservesc populația raionului respectiv, precum și activitatea metodică, alte activități din domeniu – reprezintă un domeniu propriu de activitate al autorităților publice locale de nivelul al doilea.

Apărarea pretinde că prevederile aplicate **nu corespund prevederilor constituționale** și internaționale privind organizarea și funcționarea administrației publice locale, ar putea fi interpretate și ca o **încercare de a „suspenda temporar” prin lege organică** competențele constituționale ale autorităților publice locale de nivelul al doilea în domeniul educației, care este un serviciu descentralizat.

F. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Solicitarea Curții Constituționale de recunoaștere a neconstituționalității normelor-

Art.II. al.2-7 din Legea nr.257 din 18.08.2023 privind punerea în aplicare a modificărilor noi intervenite ale **al.4 art.48 din Codul Educației**– prin care se stipulează că

(2) Raporturile de serviciu ale **conducătorilor organelor locale de specialitate** în domeniul învățământului de la a căror numire în funcție au trecut mai mult de 4 ani, ale celor care nu au fost numiți prin concurs, precum și ale conducătorilor care au fost numiți pe perioadă nedeterminată **încetează de drept la data expirării termenului de 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.**

(3) Constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu conform alin.(2) se face prin act administrativ al autorităților cu competențe legale de numire în funcție, care se emite în termen de cel mult o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi și este adus la cunoștința persoanelor respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

(4) În cazul neemiterii, de către autoritățile cu competențe legale de numire în funcție, a actului administrativ în termenul prevăzut la alin.(3), **constatarea încetării de drept a raporturilor de serviciu conform alin.(2) se face prin act administrativ emis de ministrul educației și cercetării,** care se aduce la cunoștința persoanelor respective în termen de cel mult 5 zile lucrătoare.

(5) Prevederile alin.(2)–(4) se aplică în mod corespunzător în cazul în care funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului este exercitată prin asigurarea interimatului sau este exercitată temporar de către adjunctul titularului funcției publice în cauză.

(7) În perioada de până la numirea prin concurs a conducătorilor organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, conducerea organelor locale de specialitate în domeniul învățământului este exercitată de către conducătorii interimari desemnați de Ministerul Educației și Cercetării. În calitate de conducător interimar al organului local de specialitate în domeniul învățământului poate fi și persoana ale cărei raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin.(2), inclusiv dacă aceasta a deținut funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani.

(8) Persoanele ale căror raporturi de serviciu au încetat de drept în condițiile alin.(2) și care au deținut funcția de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului mai mult de 8 ani pot participa la concursul pentru ocuparea funcției de conducător al organului local de specialitate în domeniul învățământului pentru încă cel mult un mandat de 4 ani.

(9) În termen de 35 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Ministerul Educației și Cercetării va aproba regulamentul prevăzut la art.48 alin.(4) din Codul educației nr.152/2014.

DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ RELEVANTĂ

1. **CONSTITUȚIA Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994** (Monitorul Oficial nr. 1 din 12.08.1994)

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) *Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte*, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16

Egalitatea

“(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 39 Dreptul la administrare

(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

(2) Salariații au dreptul la protecția muncii. Măsurile de protecție privesc securitatea și igiena muncii, regimul de muncă al femeilor și al tinerilor, instituirea unui salariu minim pe economie, repaosul săptămânal, concediul de odihnă plătit, prestarea muncii în condiții grele, precum și alte situații specifice.

Articolul 48 Familia

“(1) Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

(2) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie, pe egalitatea lor în drepturi și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor. [...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

“(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. [...]

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 109

Principiile de bază ale administrării publice locale

(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se **întemeiază pe principiile autonomiei locale**, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atât organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

LEGEA nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.129-131, art.618)

Articolul 1

Scopul legii și domeniul de aplicare

“(1) Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferele politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.[...]”

Articolul 2

Noțiuni generale

În sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații:

discriminare – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse;

discriminare directă – tratarea unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile prohibitive în manieră mai puțin favorabilă decît tratarea altei persoane într-o situație comparabilă;

Articolul 3

Subiecții domeniului discriminării

Subiecți în domeniul discriminării sînt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat.

Articolul 4. Formele grave ale discriminării

Formele grave ale discriminării sînt:

a) promovarea sau practicarea discriminării de către autoritățile publice;

Articolul 6

Interzicerea discriminării

Orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației.

Articolul 7. Interzicerea discriminării în cîmpul muncii și în exercitarea unei profesii

(1) Se interzice orice deosebire, **excludere, restricție** sau preferință pe baza criteriilor protejate, care au drept efect **limitarea sau subminarea egalității la alegerea locului de muncă**, a profesiei, la încheierea, suspendarea, modificarea sau **încetarea raporturilor de muncă**, în activitatea nemijlocită și în formarea profesională.

(1¹) Se **interzice orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza criteriilor protejate**, care au drept scop sau efect limitarea ori subminarea egalității la afilierea sau accederea într-o organizație a salariaților sau patronatului, ...inclusiv a egalității accesului la avantajele obținute de această organizație, precum și la accederea sau exercitarea unei profesii.

(2) Se consideră discriminatorii acțiunile săvârșite pe baza criteriilor protejate, precum:

a¹) stabilirea condițiilor și criteriilor care exclud sau favorizează anumite persoane la afilierea sau accesarea într-o organizație profesională ori la accesarea sau exercitarea unei profesii;

b) refuzul neîntemeiat, pe baza criteriilor protejate, reale sau presupuse, de angajare, promovare sau demisie a persoanei;

e) distribuirea diferențiată, pe baza **criteriilor protejate**, reale sau presupuse, a sarcinilor de lucru, fapt ce rezultă din acordarea unui statut mai puțin favorabil unor persoane;

g) orice **altă acțiune care contravine prevederilor legale**.

(3) Refuzul de angajare, de admitere la cursurile de calificare profesională sau de promovare a persoanelor este considerat neîntemeiat dacă:

b) se pretinde că persoana nu corespunde unor cerințe care nu au nimic în comun cu calificarea profesională solicitată pentru exercitarea profesiei sau se solicită corespunderea cu oricare alte cerințe ilegale cu consecințe similare.

[Art.7 modificat prin Legea nr.2 din 02.02.2023, în vigoare 09.02.2023]

Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435-XVI din 28.12.2006

Art.4 alin. (2) lit. g1) , al.3

Articolul 4. Domeniile proprii de activitate ale autorităților publice locale

(2) Pentru autoritățile publice locale de nivelul al doilea se stabilesc următoarele domenii proprii de activitate:

a) administrarea bunurilor din domeniile public și privat ale raionului;

g¹) întreținerea școlilor primare și școlilor primare-grădinițe, gimnaziilor și liceelor, instituțiilor de învățământ secundar profesional, școlilor-internat și gimnaziilor-internat cu regim special, altor instituții din domeniul învățământului care deservesc populația raionului respectiv, precum și activitatea metodică, alte activități din domeniu;

h) administrarea instituțiilor de cultură, turism și sport de interes raional, alte activități cu caracter cultural și sportiv de interes raional;

(3) Autoritățile publice locale de nivelurile întâi și al doilea, în limitele legii, dispun de libertate **deplină de acțiune în reglementarea și gestionarea oricărei chestiuni de interes local** care nu este exclusă din competența lor și nu este atribuită unei alte autorități. Alte competențe proprii autorităților publice locale pot fi atribuite acestora numai prin lege.

(4) În unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, Adunarea Populară exercită competențele prevăzute de Legea nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), precum și cele din domeniile de activitate prevăzute la alin.(2) din prezentul articol.

[Art.4 modificat prin Legea nr.256 din 17.08.2023, în vigoare 01.01.2024]

Legea privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006

Articolul 7. Autonomia și legalitatea în activitatea autorităților administrației publice locale

În realizarea competențelor lor, autoritățile administrației publice locale **dispun de autonomie, consfințită și garantată prin Constituția Republicii Moldova, Carta Europeană a Autonomiei Locale și prin alte tratate la care Republica Moldova este parte.**

LEGISLAȚIA INTERNAȚIONALĂ RELEVANTĂ

CONVENȚIA Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (CEDO)⁶

Articolul 1

Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 8

Dreptul la respectarea vieții private și de familie

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

Articolul 14

Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Articolul 17

Interzicerea abuzului de drept

Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de această convenție.

Articolul 18.

Limitarea folosirii restrîngerii drepturilor

Restrîngerile care, în termenii prezentei convenții, sunt aduse respectivelor drepturi și libertăți nu pot fi aplicate decât în scopul pentru care ele au fost prevăzute.

G. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁷

1. Copia cererii de chemare în judecată și anexe

G. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁷

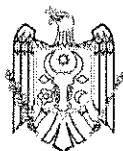
1. Copia cererii de chemare în judecată și anexe

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁸

Declarăm pe propria onoare că informațiile prezentate curții sunt veridice.

Reclamantul**Viorel Dandara****Avocatul****Angela Procopciuc**

Digitally signed by Procopciuc Angela
Date: 2026.03.18 10:42:26 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

⁸ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate sunt veridice, semnând la final.

ÎN C H E I E R E

01 septembrie 2026

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curtii de Apel Centru

Completul de Contencios Administrativ în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Mîra Ghenadie
Ghedrovici Nicolae și Bostan Angela

Examinînd cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă în cadrul examinării în ordine de apel a acțiunii în contencios administrativ depusă de Dandara Viorel împotriva Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, terți Consiliul raional Rîșcani și Rebeja Marina privind anularea actelor administrative individuale defavorabile, restabilirea la funcția deținută anterior, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată,

C O N S T A T Ă :

Circumstanțele cauzei.

Reclamantul Dandara Viorel la 16.02.2024 s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova (în continuare MEC), terți Consiliul raional Rîșcani și Rebeja Marina privind anularea actelor administrative individuale defavorabile, restabilirea la funcția deținută anterior, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Hotărârea instanței de fond ce constituie obiectul apelului.

Prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 05 februarie 2025, acțiunea în contencios administrativ a reclamantului Dandara Viorel împotriva Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, terți Consiliul raional Rîșcani și Rebeja Marina privind anularea actelor administrative individuale defavorabile, restabilirea la funcția deținută anterior, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, s-a respins ca fiind nefondată.

Argumentele apelantului vis-a-vis de pretensele încălcări.

Manifestînd dezacordul cu hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 05 februarie 2025, Dandara Viorel a contestat-o cu apel.

La 27 februarie 2026, avocata Procopciuc Angela în interesele apelantului Dandara Viorel, a înaintat o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 alin. (2-7) din Legea nr.257 din 18.08.2023 privind punerea în aplicare a modificărilor art. 48 alin. (4) din Codul Educației.

Studiînd cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de avocata Procopciuc Angela în interesele apelantului Dandara Viorel și înscrisurile anexate în susținerea acesteia, Completul judiciar concluzionează despre necesitatea ridicării excepției de neconstituționalitate și de a remite Curții Constituționale sesizarea respectivă - din următoarele considerente.

Potrivit Hotărîrii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, *excepția de neconstituționalitate*

poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

În conformitate cu § 76 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.

În temeiul § § 79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legiuitorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Dispozițiile § § 82-83 din aceeași hotărâre prevăd că, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

În conformitate cu dispozițiile normei procesuale statuate de art. 12¹ alin. (1)-(3), (5)CPC, (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. (2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Astfel, examinând condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul de contencios administrativ al Curții de Apel Centru concluzionează că respectivele

condiții la caz sunt întrunite – motiv din care cererea avocatei Procopciuc Angela, care acționează în interesele apelantului Dandara Viorel, urmează a fi admisă.

În acest sens, Completul judiciar constată că obiectul litigiului se referă la eliberarea din funcție a reclamantului Dandara Viorel de către Ministerul Educației și Cercetării. Acest act administrativ a fost emis în baza art. 2 alin. (2)-(7) din Legea nr. 257 din 18.08.2023. Prin urmare, legalitatea actelor de demitere depinde în totalitate de constituționalitatea acestor articole din lege. În aceste condiții, instanța de apel nu poate pronunța o decizie definitivă atât timp cât planează o îndoială asupra actului normativ care a stat la baza emiterii actelor administrative contestate.

Motivele invocate în cererea de ridicare a excepției vizează aspecte de ordin constituțional ce necesită o analiză de specialitate, mai exact, modul în care prevederile legale contestate intervin în raporturile de muncă aflate în derulare urmează a fi examinat prin prisma normelor constituționale referitoare la neretroactivitatea legii și dreptul la muncă. Respectiv, pentru a garanta conformitatea deplină a textului de lege cu normele supreme, se impune clarificarea acestei corelații juridice.

Prin urmare, având în vedere că atribuția de a se pronunța asupra constituționalității actelor normative aparține în exclusivitate Curții Constituționale, instanța de apel constată oportunitatea trimiterii prezentei sesizări. Această procedură este necesară pentru a asigura un cadru juridic cert și previzibil, indispensabil pentru adoptarea unei hotărâri judecătorești corecte în cauza de față.

Drept urmare a celor justificate, ținând cont de faptul că obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție - fiind o lege organică, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, iar Curtea Constituțională nu s-a expus anterior referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale, Completul de contencios administrativ al Curții de Apel Centru va prezenta Curții Constituționale sesizarea depusă de către avocata Procopciuc Angela în interesele apelantului Dandara Viorel.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, art.art .12¹, 269-270 CPC, Completul de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

DISPUNE:

Se admite cererea avocatei Procopciuc Angela, care acționează în interesele apelantului Dandara Viorel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se sesizează Curtea Constituțională în vederea soluționării cererii depuse de avocata Procopciuc Angela în interesele apelantului Dandara Viorel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 2 alin. (2-7) din Legea nr.257 din 18.08.2023 privind punerea în aplicare a modificărilor art. 48 alin. (4) din Codul Educației.

Se remite după competență Curții Constituționale sesizarea depusă de avocata Procopciuc Angela în interesele apelantului Dandara Viorel privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul examinării, în ordine de apel a acțiunii în contencios administrativ înaintată de Dandara Viorel împotriva Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, terți Consiliul raional Rîșcani și Rebeja Marina privind anularea actelor administrative individuale defavorabile, restabilirea la funcția deținută anterior, încasarea salariului pentru perioada absenței forțate, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,

Judecătorul

Copia Corosp
Judecător

Mîra Ghenadie

Ghedrovici Nicolae

Bostan Angela